

***"Convorbiri inactuale" cu dl conf.univ.dr. ION STOICA,
directorul Bibliotecii Centrale Universitare din București***

Aceste convorbiri au izvorât din iminența unei reconsiderări. Ele se adresează acelor tineri prea însingurați și dezorientați, dar și celor care trăiesc în umbra unor mituri reînviatăe: al banului, al politicianului, al religiei. Din această perspectivă, întrebările pe care le formulez acum par anacronice, ele țin mai mult de o ordine culturală și privesc devenirea interioară a unui om care și-a zidit o parte din ființa sa în bibliotecă. El a participat, și a sperat să nu fie singur, la facerea și prefacerea unei imagini: a bibliotecii care se deschide tulburător spre viitor. De aceea, am considerat că aceste convorbiri prefigurează reconsiderarea unui viitor al cărților, cele care dau întemeierea unor destine, unor modele spirituale.

- *Domnule director, iată, în această toamnă se împlinesc 25 de ani de când am pășit în bibliotecă, stabilind un "contract spiritual" cu ea. Acum, ca și atunci, vă găsesc de veghe în inima unui loc atât de încărcat de atributele umanității. Dumneavoastră, care ați creat în colegi obișnuința de a vedea utilitatea imediată a informației, dar și efemerul ei, ați avut modele morale, profesionale, adică ați descoperit acea identificare a perenului care ajută oamenii să meargă mai departe?*

- Cred că toți copiii și toți tinerii au modele. E firesc să râvnești la priceperea, vitejia, înțelepciunea, puterea, felul de a vorbi și de a fi și chiar șmecheria altora. Primul model a fost tata, cu echilibrul, cu știința și cu voința lui. Tata era preot. Nu găseam nici o deosebire între omul văzut dinlăuntru și din afara familiei. Apoi, unii dintre eroii literaturii pe care o citeam. E adevărat că după o lectură nouă, puternică, abandonam modelul anterior. Pe la 12-13 ani am încer-

cat să-mi construiesc un model sui-generis, stăpânit de voința de a se domina pe sine și de a realiza proiecte gigantice. Mai târziu m-am rezemat pe exemplul profesorului de matematică și pe al celui de română (Nicu Rădulescu și Matei Radomirescu) de la Liceul "Ioniță Asan" din Caracal. Profesori exemplari prin rigoare și dăruire (o vreme am ezitat între studii reale și studii umaniste). Nu cred însă că îi consideram modele totale. Devenisem mai pretențios și, pe de altă parte, continuam să construiesc hiperbolic. Dintre profesorii de la facultate îmi impunea Tudor Vianu prin creativitatea informației, capacitatea de a ieși din contingent și frumusețea construcției discursului. Dintre bibliologi îmi plăcea Mircea Tomescu, meticulos, pedant și Dan Simonescu, bun evocator, cu o bunătate aproape nefirească și greu de ascuns. Dar conceptul de model era pentru mine mult mai bogat.

Pe cei amintiți îi cunoșteam doar prin

imaginea lor din clasă. Lacunar. Model însemna mult mai mult, și, în primul rând, așezarea celui admirat într-o lumină totală. Am suferit toată viața de insuficiență comunicare. Trebuia să știu tot despre cei care îmi băntuiau gândurile.

- *Care au fost convingerile care v-au călăuzit în cea mai mare parte a vieții, și dacă ați reușit să le împărtășiți cu cineva? Cred că Mentorul, Profesorul poate reuși doar dacă își trăiește ideile în comun cu studenții.*

- Dacă aș fi fost bogat cred că lăsam în urmă construcții, structuri care să treacă peste timp. Am avut visuri de ctitor și m-am bătut mereu cu timpul. O puternică obsesie a trecerii. Dar nefiind bogat am încercat să las organizări, conjuncții spirituale, semne, ceva care să mărturisească peste vreme. Convingerea mea a fost că, dacă înzestrarea românească, venită de la Dumnezeu, este semănată cu mai multă credință, voință și stil se pot face minuni. Am trăit întreaga mea viață profesională în biblioteci și sunt convins că bibliotecile sunt structuri cu o puternică și profundă forță modelatoare. Acțiunea lor nu este evidentă, brutală, zgomotoasă, dar modelul de diversitate, echitate și democrație, de consecvență, deschidere și rigoare pe care îl propun este unic.

O astfel de convingere nu poate fi transmisă prin acțiuni separate, prin declarații sau măsuri administrative, ci printr-un stil dominat de dăruire și profesionalism. Nu știu ce și cât am reușit să transmit, dar te asigur că m-am străduit să fiu un bun exemplu pentru cei din jur. Cred că oamenii cu care am lucrat în aceste patru decenii, în marea lor majoritate, m-au înțeles și mi s-au alăturat.

În privința studenților sunt plin de optimism. În procente din ce în ce mai semnificative, cu fiecare an nou de studii, crește

numărul celor care se disting. Încerc să-i îndemn să se considere îndreptățiți să construiască mari proiecte și să viseze. Teritoriile informației sunt de o uluitoare generozitate.

- *În repetate rânduri v-ați spus părerile în legătură cu diversele probleme care au frământat lumea bibliotecilor. Credeți că ideile dumneavoastră au influențat în vreun fel societatea?*

- E o întrebare grea. Nu știm prea bine cum se dezvoltă mișcarea ideilor. În lumea de azi, puternic socializată, nu mai ești singur în nici un demers. Cred însă că am contribuit la o anumită redescoperire a bibliotecilor și la receptarea mai adâncă a locului lor în societate.

- *Credeți că există o concurență între Bibliotecă și Om, ca dănuire în timp?*

- Nu există o concurență între om și bibliotecă. Se știe că omul este "măsura tuturor lucrurilor" dar astăzi avem o mult mai limpede conștiință a limitelor. Biblioteca este un model împlinitor pentru individ și o resursă fundamentală pentru societate. O resursă mai aproape de idealul ancestral al tinereții fără bătrânețe și vieții fără de moarte.

- *Există o diferență între generații, să zicem între cea a anilor '60-'70, mai emoțională și cea a anilor '90, mai rațională, poate mai cinică, dar mai indiferentă la șocurile "societății de tranziție"?*

- Există, fără îndoială, o diferență între generații. Nu, neapărat, atât de radical conturată: una emoțională, alta rațională, una lăncedă și alta dinamică etc. Toate generațiile traversează drumul de la emoțional la rațional sub semnul unui anumit timp. Istoria pune pecetea ei. Din păcate tranziția noastră nu are crezuri morale. Crezul economic este vag conturat și, în orice caz, insuficient.

- *Ce loc acordați Universității, ca reper al lumii de azi? Universitatea "ca loc unde se îmbrățișează universalele", cum spunea Călinescu.*

- Universitățile sunt structuri de excepție ale societății. Ele întâlnesc două realități dinamice: cunoașterea și studenții. E o simbioză din care pot ieși miracole. Uneori chiar ies. De aceea perimetrul universitar trebuie să beneficieze de cea mai bună irigare informațională. Din nefericire, nu este întotdeauna așa. Pedagogia universitară n-a adâncit suficient valoarea factorului informațional.

- *Călinescu spunea un lucru șocant odată: "Un eveniment capital pentru cultură a fost arderea bibliotecii din Alexandria. Un incendiu, din când în când, e salvator". Ce a însemnat pentru dumneavoastră arderea Bibliotecii Centrale Universitare? Sigur e vorba de spirit, de purificarea sa, dimpotrivă, de coborârea lui.*

- Sunt, e adevărat, și șocuri salvatoare. Inclusiv în cultură. Distrugerea, anihilarea fizică nu face parte, însă, dintre șocurile benefice. Structurile biblioteconomice nu sunt doar memorii ale trecutului, încărcate, uneori, de redundanță. Ele sunt mai mult legate de viitor decât de trecut, în ciuda aparențelor. În cultură funcționează filtre specifice în stare să regenereze, să remodeleze întreaga plămădă. Nu era nevoie de un dezastru ca să putem lua totul de la început pe o bază modernă. Catastrofele în cultură rup, dezagregă tot acest mecanism de autoreglare specific.

- *V-a interesat vreodată imaginea dumneavoastră răsfrântă în ochii celorlalți, v-a modelat acest lucru personalitatea?*

- Evident, te remodelezi prin confruntare. Vrând sau nevrând. Lucrurile sunt însă mai complicate. Nu știm destul. În conturarea unei personalități sunt destule momente indecelabile. Imaginea din ochii celorlalți

este și nu este întotdeauna relevantă. Depinde și de stilul de comunicare, de tipul de dependențe, de momentele în care se conturează. În general, ne regăsim rar așa cum credem că suntem în această imagine. E totdeauna mai mult sau mai puțin. Dar n-ar fi mai bine altfel. Ce lume ar fi aceea în care totul ar fi exact, înghețat, în întregime și definitiv știut.

- *V-ați gândit vreodată la poziția valorii în cadrul bibliotecii, dacă ea este mai protejată într-o bibliotecă tradiționalistă, sau riscă să se piardă într-o "bibliotecă deschisă"?*

- Cred că valoarea, în bibliotecă, se obiectivează într-un mod cu totul particular, prin difuzie, prin transgresări permanente către societate și întruchipări, încorporări indecelabile în spectrul general al valorilor. Creșterea interdependențelor, integrarea complexă sporesc difuzia valorilor. Ieșirea din tradițional se înscrie în acest proces. Cred că multe dintre ideile noastre mai vechi cu privire la protecția valorii se vor schimba.

- *Care au fost conceptele pe care, de-a lungul vieții, nu le-ați abandonat niciodată?*

- În viață formulezi și reformulezi tot timpul. Există și constante, sau mai degrabă, sensuri mari de la care nu abdică. Dacă poți, dacă ai tăria, uneori dacă ai mijloacele pentru a nu abdică. Am crezut în nevoia de responsabilitate, participare și altruism. Biblioteca a fost pentru mine un cadru favorizant. În bibliotecă nu poți trăi în nepăsare, izolare și egoism.

- *Vă mulțumesc.*

Anca Podgoreanu